

AKADEEMILISE KIRJANDUSÜHINGU TOIMETUSED

II

KUNSTIAJALOO OSKUSSÕNASTIK

TARTUS 1927

Akadeemilise Kirjandusühingu Toimetused II

Kunstiajaloo oskussõnastik

Tartus 1927

Trükikoda Ed. Bergmann, Tartus.

Kunstiajaloo õppevahend

Trükikoda Ed. Bergmann, Tartus.

Eessõna.

Kunstiajaloo oskussõnastikku trükkis avaldades peab Akad. Kirjandusühingu Kujutava Kunsti Osakond sügavat tänu avaldama kõige pealt hr. lektor J. V. Veski'le, kelle töö käesolev sõnastik õieti peasjalikult on; ka prl. E. Markus'ele ja prl. H. Saarmann'ile ning h-radele A. Anni, J. Mägiste, A. Oras, M. Pukits, G. Saar ja V. Vaga võlgneb Kujut. Kunsti Osakond tänu lahke kaasabi eest.

Käesoleval kujul esineb sõnastik loomulikult esialgsena ja trükki-toimetajad on teadlikud tema puudustest. Ses mõttes pöördakse siinkohal kõigi asjast huvitatute poole palvega lahkesti arvustusi, täiendusi, parandusi ja uusi ettepanekuid saata aadressil: V. Vaga, Tartu, Kunstiajaloo kabinett, Lai t. 36.

**Akadeem. Kirjandusühingu
Kujutava Kunsti Osakond.**

A.

Abecken — nurkama
Abendmahl — õhtusööm
abfasen — servistama
abgebösch — lāngutatud
abgetreppt — astendatud
Abhängling — ripp-pāis
abkehlen — rihvama
Ablauf (der Säule) — sambla üläsiire
Ablofung — loodimine
Abnahme v. Kreuz — ristiltvõte
abrunden — ümmardama
Abschnittgraben — sisekraav (lossis)
Abstufung — varjundus, varjundamine
abwalmen — kelbastama
Achromasie (Farblosigkeit) — värvitus
Achse — telg
Achsenneigung — teljekalle
Adlerdach — leepkatus
Akanthus — akantus
Akroterie — akroteer
Altaraufsatz — altaripäälmik
Altarkrönung — altari ülapāilis
Altarplatte — altariplaat
Altarschrein — altarikapp
Altartisch — altarilaud
Altartuch — altarikate
Altertümer — muistised
Ambo — ambon
Analoj (Standpult) — seisupult
Anbau — juurdeehitus; juurdeehitis
Anbetung der Weisen — tarkade kum-
 mardamine
Anlage — kavatis
Anlauf (d. Säule) — samba alasiire
anrussen — nõetama
Ansatz — alge
Ansicht — vaat [vaadu]

Anten — andid
Antentempel — antidetempel
Apsis, Apside — apsiid
Aquatinta — akvatinta
Arabeske — arabesk
Arbeit, eingelegte — panustöö
Arbeit, getriebene — kohris, kohrustöö
Architektur, fingierte — pettarhitek-
 tuur
Architrav — arhitraav
Archivolte — arhivolt
Arkade — arkaad, kaarestik
Arkadenbogen — arkaadikaar
Armleuchter — harulühter
Aschenkiste — põrmukast
Astwerk — oksastik
Atlanten — atlandid
Ätzdruck — söövitustrükk
ätzen — söövitama
Ätzgrund — söövituspind, -ala
Ätzwasser — sööviti, söövitusvesi
aufhören, auflichten — heletama
aufrauen — karestama
Aufriss, Riss — joonis
Aufsatz — päälmik
aufsetzen — päälendama
aufstehen — taas suurendama; taasuu-
 rendus
Auge des Kuppeis — kupli ava
Ausbuchtung — mõhk [mõha]
Auskerbung — täkis, täkkimine
Ausladung — ulend
Auslucht — ulgmik
Ausschuss — ulgkord
Aussprengverfahren — irdemenetlus
Austuschen — katmine (värviga)

B.

Bahnenmauerwerk — vööt müüristik
Baldachin — baldahiin, rääst [-tu]

Balkenkopf — palgipāis
Balustrade — tulbandik

Bandgeflecht — paelpalmik
Bandgesims — paelsimss
Bandornamentik — paelornamentika
Bandrolle, Spruchband — sõnalint
Banksockel — pinksokkel
Basis — alus, baas
Basrelief — madalreljeef
Bastei, Bastion — bastion
Bau — ehitis (asi); ehitus (tegemine)
Baugerüst — telling
Bauhütte — meistristu
Baumass, Werkmass — ehitusmõõt
Befensterung — akendus
Beffroi, Bergfried — pätorn
Beichtstuhl — pihitool
Beinhaus — luukamber
Beiwerk — lisandik
beizen — peitsima, lõigutama
Bekrönung — ülapäälis
Besatzplättchen — naastud, kate-
naastud
Beschauezeichen — märgis
Beschlag, Applike — päalistis
bechlagen — päalistama
Betchor — palveväär [-ri]
Bettdach, Betthimmel — voodirääst [-tu]
Beweinung Christi — Kristuse halistus,
taganutmine
bewerfen — varpima, krohvima
Bewurf — varp [-bi], krohv
Bilderhandschrift — piltkäsikiri
Bi'derkapitel — kujukapiteel
Bildsäule — püstkuju
Bildzauber — kujundinõidus
Bindemittel — liidis, liitmisaine
Binder — otskivi
Birnstab — pirnvõõt
Biskuitporzellan — biskviitportselan
Blätterstab — lehtvõõt

Campanile — kampaniil
Cella — tsella
Chinoiserie — hiinus, hiinapärasus
Chor — koor
Chorschluss — koorilõpmik
Chorschranke — koorivõrend

Dachboden — pööning
Dacherker — uuktuba, ärkel
Dachfirst — katusehari
Dachkamm — iluhari

Blattmuster — lehtmotiiv, lehtmuster
Blattreihe — lehtrida
Blattwerk — lehistu
blank — haljas
Blendarkaden — petikkaarestik
Blendbogen — petikkaar
Blende — petik
Blockbau — rõhtpalkehitis
Blockbuch — puulõikraamat
Blockhaus — rõhtpaikmaja
Blumengehänge — vanik
Bogen — kaar
Bogen, gestelzter, überhöhter —
kempkaar
Bogenfeld — kaareväli
Bogenfries — kaarfriis
Bogengang — kaarkäik
Bogenlaibung — kaarepalestik
Bogenstirn — kaarepale
Bordüre — bordüür, veeris
Böschung — läng [-gu], langus
Bossagequadern — rustika
bossieren — voolima vahast, bosseerima
Breitseite — laikül
Briefmaler — kirjamaalija
Briefmalerei — maalkiri
Bruchstein — kildkivi
Bruchsteinmauer — kildkivimüür
Brückenkopf — sillapäis [-e]
Brunnenhaus — kaevmaja
Brustbild — rinnakujutis
Brüstung — rinnatis
Brüstungsfeld — rinnatisväli
Bündelpfeiler — kimp-piit
Burg — linnus, loss, kants
Busen, Busung — kumerus
Büste — büst, rindkuju
Butzenscheibe — mauruut

C.

Chorstühle, Chorgestühl — kooritoolis-
tik
Chorumgang — koori-ümbriskäik
Crenelierung (Zinnen) — sakendus,
sakmestik

D.

Dachkehle — katuserihv
Dachreiter — haritorn
Dachrinne — katuserenn
Dachstuhl — katusekere, katusekandmik

Dachziegel — katusetellis
 Deckfarbe — katevärv
 Deckplatte, Abakus — kateplaat, abakus
 Dielenköpfe, Tropfenplatte (mutuli) —
 tilkplaat, muutulid
 Dienst — turp [-ba]
 Diptychon — diptühon, kaksiklaid
 Docke (Dogge), Baluster — tulband
 Dom — toomkirik
 Doppelchor — kaksiskoor
 Doppelfenster — kaksisaken
 Doppelkapelle — kaksiskabel
 Doppelkirche — kaksiskirik
 Doppelkreuz — kaksisrist
 Doppelwürfelkapitell — kaksiskuup-
 kapiteel
 Draperie — voldistik

Drehscheibe — keder
 Dreiabsidenschluss — kolme apsiidiga
 löpp
 Dreiblatt — kolmikleht
 Dreibogen — kolmikkaar
 Dreieinigkeit — kolmainus
 Dreinase — kolmiknibu
 Dreipass — kolmsiirus
 Dreischenkel — kolmiklook
 dreischiffig — kolmelööviline
 Dreisitz — kolmikiste
 Dreiviertelsäule — kolmneljandiksamm
 Dreizack — kolmikharu
 Drücker — kateilustus
 Dübeldiele — pulgatud põrand
 Durchdruckverfahren — läbisurvang;
 läbisurumenetus

E.

Echinus (Pfuhl) — ehiin
 Eckblatt — nurgaleht
 Eckstück — nurgis
 Ecktrompe — nurkvõlv
 Eierstab — munavõõt
 Einknickung — nivend
 einlegen — panustama
 einzapfen — tappi panema
 Empore — väär [-i]

engsäulig — tihesambune
 Entasis — paisutis
 Entlastungsbogen — kergenduskaar
 Epitaph — epitaaf
 Erker — ärkel, uuk [-ga]
 Eselsrückenbogen — roodkaar
 Evangelistenzeichen — evangelisti-
 sümbol
 Extrados, Bogenrücken — kaareselg

F.

Fächergewölbe — lehvikvõlv
 Fachwerkhaus — põrgastikmaja
 Faksimile — faksiimile
 Faltenkapitell — völtkapiteel
 Farbe, gebrochene — varjundatud värv
 Farbe, gesättigte — küllasvärv
 Farbe, ungebrochene — puhasvärv
 Farbenskala — värviastrik, värviskaala
 Fase — servis [-se]
 Faserung — servistus
 Fassade — fassaad, esikülg
 fassen, einfassen — oterdama
 Fassung, Einfassung — otter, otra
 Fayence — fajanss
 Fenster, dreifaltiges — kolmikaken
 Fensterbank — aknalaud
 Fensterfläche — aknapind
 Fensterkreuz — aknaristmik
 Fensterlaibung — aknapalestik
 Fensterlicht — akna lävis
 Fenstermauer — aknasmüür
 Fensterrose — roosaken

Fensterwerk — aknastik
 fernsäulig — hõresambune
 Festtagsseite — pidupäevakülg
 Fette, Pfette — roov
 Fiale — fiaal
 Fibel — sõlg
 Firstziegel — harikivi
 Fischblase — kalapõis
 Flachbild — lamekuju
 Flachbogen — lamekaar
 Flachdecke — lamelagi
 Flachdruck — lametrükk
 Flächenkunst — pinnakunst
 Flachrelief — madalreljeef
 Flammenstil — leekstiil
 Fliese — paasik
 Fluchtlinie — pagujoon
 Fondporzellan — foonportselan
 Formensprache — vormiväljendus, vor-
 mikõne
 Formpunzen — vormitõpits
 Formschneider — vormilõikaja

Formschnitt — vormilõik (asi); vormilõige (tegevus)
 Freilicht-, Hellmalerei, Pleinair — vabaõhumaal, plenäär
 Freiskulptur — irskulptuur
 Freistützen — vabatoed
 Freitreppe — välistrepp
 Freskomalerei — freskomaal, fresk
 Frittenporzellan — pehmeportselan

Fuge — jamand
 fügen, sich — jamanduma
 Füllfigur — täidendkuju
 Füllhorn — küllusesarv
 Füllung — täidis
 Füllwerk — täidendmüür
 Fundament — alusmüür
 fünfschiffig — viielööviline

G.

Garbrand — täispõle
 Gebäk — talastik
 Geflecht — palmik
 Gegenstück — paarik
 geknickt — nivendatud
 gekuppelt — paaristatud
 Geländer — käsipuustik
 Gemme — gemm, nikerkivi
 Genre — olund
 Genremalerei — olundimaal
 Gericht, jüngstes — viimsepäeva-kohus
 gerieft — kiitsiline
 Geriemsel — põimik
 Gesetzstele — seadusteel
 Getäfel — tahveldis
 Gewandstil — rüüstiiil
 Gewölbe — võlv
 Gewölbeansatz — võlvialge
 Gewölbe, figuriertes — figuurvõlv
 Gewölbejoch — võlvik
 Gewölbekappe — võlvisiil [-u]
 Giebel — viil [-u]
 Giebel, gebrochener — murdviil [-u]

Giebelbogen — viilkaar
 Giebelfeld — viilväli
 Glasfluss, Email — klaassulatis, email
 Glasur — glasuur, varp [-bi]
 gliedern — liigendama
 Gliederung — liigendus
 Glockenkapitell — kellkapiteel
 Glockenleiste — kell-liist
 Glockenstuhl — kellakandmik
 Gnadenbild — imetegev kuju
 Götzenbild — ebajumalakuju
 Grabstichel — uurits
 granulieren — sõmerdama
 Grat — rood [roo]
 Grubenschmelz — uurmesulatis, uurme-email
 grundieren — põhjutama
 Grundriss — põhijoonis
 Graveur — graveerija
 Gurtbogen — vöödekaar, võlvivööde
 Gurtgesims — vöödesimms
 Guss — valatis
 Gussmauer — valatismüür

H.

Hakenkreuz — haakrist
 Halbkuppel — poolkuppel
 Halbsäule — poolsammas
 Halbschicht — poolkivi-kihitis
 Hallenkirche — kodakirik
 Handzeichnung — käsijoonistus
 Hängekuppel — ripp-kuppel
 Hängeplatte — ulgplaat
 Harnisch — raudrõivastus
 Hartporzellan — kõvaportselan
 Haube — tanund
 Hauptschiff — pealööv
 Hausteine — raidkivi
 Heimsuchung Mariä — Maarja külastus
 Helldunkel — valgus-vari
 Helm — kiiver
 Helmspitze — kiivritipp

Herme — herm
 Hintergrund — taga-ala
 Hinterhalle — tagakoda
 Hochaltar — pää-altar
 Hochdruck — kõrgtrükk
 Hochrelief — kõrgreljeef
 Hochrenaissance — täis-, kõrgrenessanss
 Hochschiff — kõrglööv
 Hohlform — õõsvorm
 Hohl-guss — õõsvalatis
 Hohlkehle — süvarihv
 Hohlrelief — nõgureljeef
 Hohlziegel — õõstellis
 Holzschnitt — puulõik (asi); puulõige (tegevus)
 Hufeisenbogen — hoburaudkaar
 Humpen — kaaskarikas

Intarsia — intarsia, puumosaiik

I.

K.

Kachel — kahhel, kahvel
Kämpfer — talum
Kämpferaufsatz — talumpäälmik
Kämpferlinie — talumjoon
kannelieren — kanneleerima
Kannelüre — kannelüür
Kapelle — kabel
Kapellenjoch — kabelirake
Kapellenkranz — kabelitepürg
Kapellenschiff — kabellööv
Kapitelsaal — kapiitlisaal
Kappe — siil [-u]
Karnies — karniis
Kartusche — kartuš, ehisraam
Karyatide — karüatiid
Kehle — rihv
Kehlleiste — rihvliist
Kelchkapitell — karikkapiteel
Kerbschnitt — täkklöige, täkkimine
Kern — tuumik
Kettenpanzerhemd — rõngrüü
Kielbogen — andurkaar
Kirchenkasten — kirikukast
Kirchhof — surnuaed, kalmistu, kirikuaed
Klausur — klausuur
Kleebblattbogen — ristikkaar
Kleinkünste — väikekunstid
Kleinmeister — väikemeister
Kleinplastik — väikeplastika
Knauf — pungis
Knickgiebel — nivendviil [-u]
Knickpyramide — nivendpüramiid
Kniesstück — põlvikujutis
Knochenporzellan — luuportselan, inglise portselaan
Knospenkapitell — pungkapiteel

Knotensäule — sõlmsammas
Kompositsäule — komposiitsammas
Konche — konh [-hi]
Konsole — konsool
Korbbogen — korvkaar
Korbkapitell — korvkapiteel
Korenhalle — immekoda
Korn — sõmer
Krabbe — krabi
Kragstein — ulgkivi
Kranzgesims — pärgsimss
Krater — kraater
Kreuzarm — ristharu
Kreuzblume — ristliilik
Kreuzdach, Kreuzgiebeldach — ristviilkatus
Kreuzgang — ristikäik
Kreuzgewölbe — ristvõlv
Kreuzigung — ristilöömine, ristilöödud
Kristus
Kreuzkirche — ristkirik
Kreuz- und Gegenschraffierung — ristviirutis
Kreuzungsbogen — ristluskaar
Kronleuchter — kroonlühter
Krypta — krüpt
Küchenstück — köök-kujutis
Kugelfries — kerafriis
Kultusbild — pühapilt
Kunst, angewandte — rakendus kunst
Kunstdruck — kunsttrükk
Kunstgewerbe — kunstkäsitöö
Kunstkammer — kunstikamber
Künstlerabdruck — kunstnikutrükis
Kupferstich — vaskuurend

L.

Lagerfuge — rõhtjamaand
Laibung — palestik
Laienaltar — võhikualtar
Langbau — pikk-ehitis
Längengurt — pikivööde
Längenschnitt — pikilõik
Langhaus — pikihoone
Langschiff — pikilööv

Laterne -- latern
Laube — kaaristu
Laubengang — kaaristikäik
Laubwerk — lehisornament
Läufer — külgekivi
Laufgang, Zwerggalerie — ehisgalerii, kääbusgalerii
lavieren — laavima, laveerima

Ledermosaik — nahkmosaiik
Legierung — liitsulatis
Lehmdichtung — savitäide
Lehrgerüst, Lehrbogen — võlvitelling
Leib — sirg [siru]
Leichtentuch — surilina, suripalakas
Leidensgruppe — kannatusgrupp,
 kannatlased
Lettner — vahevõra
Lichtdruck — valgustrükk
Lichte, das — välu
Lichter — helend
Lichtgaden — valgmik

Licht- und Tonmalerei — valguse- ja
 toonimaal
Liebesgarten — lemaed
Linearperspektive — joonperspektiiv
Linienfluss — joonevool
Linienmanier — joonetamismaneer
Linienstich — joonuurend
Lisene — liseen
Lithographie — litograafia, kivitrükk
Lochpunzen — augutäpits
Lokalfarbe — lokaalvärv
Luftziegel — õhutellis
Lukarne — lukarn

M.

Mache — tehnika, tegulaad
Majolika — majoolika
Malerbücher — maaliraamatud
Maleremail — maal-email
Maler-Stecher — kunstnik-graveerija
Malerei, enkaustische — enkaustiline
 maal, vahamaal
Malgrund — maalipõhik
Mandorla — mandorla
Manierist — manerist
Mantelmauer — katemüür
Marinestück — merekujutis
Massstab — mõõtkava
Masswerk — raamistik
Mastaba — mastaba
Matrize — matriits
Mauer, geböschte — kaldmüür
Mauerfläche — müüripind

Mauerverband — müüriüide
Mauerwerk — müüristik
Medaillon — medaljon
Messbuch — missaraamat
Messgerät — missariistad
Messgewand — missarüü
Messkelch — missakarikas
Mezzanin — poolkord, mezzanino
Milchglas — piimklaas
Mittelpfeiler — keskpiit
Mittelschiff — keskklõöv
Monstranz — monstrants
Moschee — mošee
Muschelgewölbe — orvandvõlv
Muschelstil — orvandstiil
Muschelwerk — orvastik
Muttersäule — tuumsammas

N.

Nachdunkeln — tumenemine; tumenema
Nadelbüschel — nõelastu
nahsäulig — lähissambune
Näht — õmblus
Nase — nibu
naturfern — loodusevõõras
naturnah — looduselähine

Netzgewölbe — võrkvõlv
Netzwerk — võrgustik
Neubau — taasehitis
Nimbus — särapärg
Nische — niš, orb [orva]
Nordschiff — põhjalõöv

O.

Oberbau — ülaehitis
Oberchor — kõrgkoor
Oberlicht — ülavalgus, üla-aknad
Oberschwelle — ülalävi
Ochsenauge — härjasilm

Orgelbühne — oreliväär
Orientierung — orienteerumine
Originalrand — originaalveerik
Ortband — tupeotsik

P.

Palette — palett, värvilaud
 Palettenmesser — värvilabik, paleti-
 labik
 Palmenkapitell — palmkapiteel
 Panzer — soomusrüü
 Pass — siirus
 Passform — siirusvorm
 Passionswerkzeuge — kannatus-ese-
 med
 Paste — past [-i]
 pausen — läbi joonestama
 Pechnase — piginukk [-nuki]
 Perlpunzen — pärlitäpits
 Perlstab — helmisvööd
 Pfefferbüchse (garita) — gariit
 Pfeiler — piit
 Pfeilerwand — piidassein
 Pfeilerwerk — piidastik
 Pflanzensäule — taimsammas

Quaderwerk — kantkivik
 Querarm — ristirõht
 Querdach — ristkatus

Radieren — viretama
 Radiernadel — viretusnõel
 Radierung — viretis, ofort
 Rahmenwerk — raamik
 Ranke — väanis
 Rankenwerk — väänistu
 Raumentwicklung — ruumiareng
 Raumkunst — ruumikunst
 Raumtiefe — ruumisügavus
 Raumwirkung — ruumimõju
 Rautenfries — ruutfriis
 Rautengeflecht — ruutpalmik
 Rautengewölbe — ruutvõlv
 Regentenstück — esinikkujutis
 Reif — võru
 Reifrock — võruseelik
 reihen — ridama
 Reihung — reastis
 Reisser — joonestaja
 Relief — reljeef
 Relief, durchbrochenes — avane reljeef
 Relief, umrissenes — kontuurreljeef
 Relief, versenktes — süvareljeef
 Reliefzierat — reljeef-ilustus, ehe
 Riefelung — kiitsistamine; kiitsistis

Pfosten, alte u. junge — pää- ja
 kõrvalpostid
 Piedestal — pjestaal
 Platte — plaat
 Plinthe — plint
 Polychromie — mitmevärvsus
 Portal — portaal
 Portalvorhalle — portaal-eeskoda
 Porzellanmarke — portselanimärk
 Probedruck — proovtrükk
 profiliert — profiileeritud
 Profilierung — profiileering
 Pultdach — pultkatus
 Punktiermanier — pistmaneer
 Punzen, der — täpits
 punzen — täpistama
 Putte — putt
 putzen — puhastama
 Pylon — püloon

Q.

Quergurt — ristivööde
 Querhaus — ristihoone
 Querschiff — ristilööv

R.

Riese — nõsu
 Ringhalle — sõrkoda
 Ringmauer — ringmüür
 Rinne — renn
 Rinnleiste — nõriliist
 Rippe — roie [roide]
 ritzen — riipima
 Ritzzeichnung — riipjoonis
 Rohziegel — plonn, toorestellis
 Rollenfries — silinderfriis
 Rosette — roset
 Rost — sova
 Rotgiesser — vasevalaja
 Rotschmied — vasesepp
 Rücklage, Rücksprung — taand
 Rundhau — ümmarehitis, ümmarhoone
 Rundfenster — ümmaraken
 Rundgiebel — ümmarviil
 Rundpfeiler — ümmarpiit
 Rundplastik — ümmarplastika
 Rundstab — kumervööd
 Rundtempel — ümmartempel
 Rune — ruun [-i]
 Rüstung — kaitserõivastus

S.

- Sägenzahnverzierung** — saehammas-
kaunistis
Sakramentshäuschen — sakramendiorb
Sakristei — käärkamber
Satteldach — rübikatus
Säule — sammas
Säule, gewundene — keerdsammas
Säulenhals — sambakael
Säulenknäuf — sambapungis
Säulenordnung — sambalaad, -stiil
Säulenpfeilerbasilika — sammaspiit-
basilika
Säulenstellung — sammastejärjestus
Säulenstuhl, Stylobat — stülobaat
Säulentrommel — sambarummis
Säulenweite (Interkolumnium) — sam-
bavahe
schaben — kõõbima
Schaber — kõõvits
Schabkunst, Mezzotinto — kõõbekunst
Schachbrettmuster — malelaudmuster
Schaft — tüves
Schaftring — tüvesevõru
Schalldeckel — kõlaräästas
Schalloch — kõla-ava
Schattenriss, Silhouette — varijoonis,
siluett
Scheibenornament — ketasornament
Scheidebogen — vahekaar
Scheidemauer — vahemüür
Scheinkuppel — petikkuppel
Scheintür — petikuks
Scheitel — kiird [kiiru]
Scheitelpunkt — kiirdpunkt
Schiessscharte — laskepilu
Schiff — lõöv
Schiffstauverzierung — kõisehis
Schildbogen — kilpkaar
Schindeln — sindlid
Schlagschatten — heitevari
Schlitz — pilu
Schlussstein — päiskivi
Schmalseite — ahaskülg
Schmelzfarbe — vaapvärv
Schmerzensmann — kannatav Kristus,
Kannataja
Schmerzensmutter — kannataja Ema
Schnitzwerk — nikerdis
Schnörkel — keerund
Schraffierung — viirutus ; viirutis
Schrotmanier — täppmaneer
Schuppenmuster — soomusmuster
Schwarzlot — mustsulatis
Sehwinkel — vaatenurk
Seitenpfeiler — kõrvalpiit
Seitenschiff — külglõöv
Siegelzylinder — silinderpitsat
Signet — kirjastusmärk
Silberstift — hõbepliats
Sockel — sokkel
Spannweite — vaksus
Sparren — sarikad
Sparrenwerk — sarikkond
Spätrenaissance — hilisrenessanss
Spiegelgewölbe — peegelvõlv
Spielbein — jõudejalg
Spirale — spiraal, keerits
Spitzbogen — teravkaar
Spitzbogen, überhöhter — järsk terav-
kaar
Spitzbogen, gedrückter — leep teravkaar
Sprossenwerk — rõhtvarvistik
Stabwerk — varvistik
Stabkirche — püstpalkkirik
Staffelei — tugim
Staffeleibild — tugim-maal
Stalaktitengewölbe — stalaktiitvõlv,
purikvõlv
Standbein — nõjajalg
stechen — uurendama
Steingut — kivisau
Steinmetz — kivitäksur
Steinmetzzeichen — täksurimärgis
Steinschneidekunst, Glyptik — kivi-
lõikekunst
Steinzeug — kiviriistad
Sterngewölbe — tähivõlv
Stich — uurend
Stichbogen — segmentkaar
Stichkappe — süvasiil
Stilleben — kaidis
Stoffdruckverfahren — riideläbi-
suru-menetus, riideläbisurvang
Stossfuge — püstjamand
Strebebogen — tugikaar
Strebepfeiler — tugipiit
Strebewerk — toestik
Streiflicht — riivvalgus
Streumuster — hajamuster
Stromschicht — sakkfriis
Studie — etiüd
Studienblatt — etiüd-leht
Stufenpyramide — astmikpüramiid
Sturz — päälis

Sturzrinne — kaldrenn
 Stütze — tugi
 Stützenwechsel — toevaheldus

Stützmauer — tugimüür
 Südschiff — lõunalööv

T.

Tafelmalerei — tahvelmaal, tahvelmaali-kunst
 Taufbecken — ristimisvaagen
 Taufstein — ristimiskivi
 Technik, chryselephantine — krüsele-fantiintehnika, kuldelevandiluu-tehnika
 Textilkunst — tekstiilkunst
 Tierstück — loomakujutis
 Tierzauber — loomanõidus
 Tonnengewölbe — silindervõlv
 Tonpunzen — toonitäpits
 Töpferei — pottsepis
 Torso — torso

Totlaufen — äkklõpp
 Tragaltar — kandealtar
 treiben — kohrutama
 Triglyph — triglööf
 Triptychon — kolmiklaid, triptühon
 Triumphbogen — triumfkaar
 Triumphkreuz — triumfrist
 Trockenstiftzeichnung — kuivnõeljoonis
 Trommel, Tambour — rummis
 Türklopfer — uksekoputi
 Turmhelm — tornikiiver
 Türzauber — lävenõidus

U.

Überfangglas — kahelisklaas
 Übergangsstil — üleminekustiil
 überkleiden — üle vooderdama
 Unterbau — alaehtus, -tis

Unterglasur — alusglasuur, alusvaap
 unterschritten — koldastatud
 Urne — urn

V.

Verband — liide [liitme]
 Verglühbrand — nõrkpõle
 Verjüngung — ahendumine
 Verkröpfung — võnksiire, võnksiirdu-mine
 Verkündigung — ennustus
 Verkürzung — lühendus
 verschalen — koorutama
 Verschalung — koorutis
 Verzierung, laufende — kulgkaunistus
 Vierblatt — nelikleht

Vierpass — nelisiirus
 Vierung — nelitis
 Vollsäule — täissammas
 Volute — voluut, rullis
 Vordergrund — esiala
 vorgelagert — eendatud
 Vorhalle — eeskoda
 Vorkragung — ulg
 vorspringen — eendumas
 Vorsprung — eend

W.

Walmdach — kelpkatus
 Wandelaltar — pöörd-tiibaltar
 Wandverkleidung — seinakatestus
 Wassersschlag — veeheidis
 Wasserspeier — veesülit
 Wasserzeichen — paberimärgis
 Wehrgang — turbkäik
 Wehkessel — pühaveenõu
 Weihwedel — pühaveepintsel

Wendeltreppe — keerdtrepp
 Werktagsseite — argipäeva-külg
 Widerlager — toend
 Wimberg — vimperg, ehisviil
 Winkeltrompe — orbvõlv
 Wölbung — võlving, võlvumus
 Wulst — mõigas
 Würfelkapitell — kuupkapiteel

Z.

Zackenstil	— sakkstiil	Ziersäule	— ehissammas
Zahnschnittgesims	— hammassimss	Zierstab	— ehisvööt
Zangenfries	— tangisfriis	ziselierern	— tsiseleerima
Zapfen	— tapp [-i]	Zisterne	— tsistern
Zellenschmelz	— kärgsulatis, kärgemal	Zopfstiel	— palmikstiil
Zeltdach	— telkkatus	Zugbrücke	— tõstesild
Zentralanlage	— keskkavatis	Zugstangen	— riisk [riisa]
Zentralbau	— keskehitis	Zwickel	— vikkel
Zickzackfries	— siksakfriis	Zwickelgewölbe	— vikkelvõlv
Ziergiebel	— ehisviil	Zwinger	— lossi välisõu

A.

Ahaskülg — Schmalseite
ahendumine — Verjüngung
akantus — Akanthus
akendus — Befensterung
aknalaud — Fensterbank
aknapalestik — Fensterlaibung
aknapind — Fensterfläche
aknaristmik — Fensterkreuz
aknasmüür — Fenstermauer
aknastik — Fensterwerk
akroteer — Akroterie
akvatinta — Aquatinta
alaehitis, -ehitus — Unterbau
alasiire, samba — Anlauf der Säule
alge — Ansatz
altarikapp — Altarschrein
altarikate — Altartuch
altarilaud — Altartisch
altaripaasik — Altarplatte
altaripäälmik — Altaraufsatz

altari-ülapäälis — Altarkrönung
alus, baas — Basis
alusglasuur, alusvaap — Unterglasur
alustumüür — Fundament
ambon — Ambo, Ambon
andid — Anten
andurkaar — Kielbogen
antidetempel — Antentempel
apsiid — Apsis, Apside
arabesk — Arabeske
arhitraav — Architrav
arhivolt — Archivolt
argipäeva-külg — Werktagsseite
arkaad, kaarestik — Arkade
arkaadikaar — Arkadenbogen
astendatud — abgetrepp
astmikpüramiid — Stufenpyramide
atlandid — Atlanten
augutäpits — Lochpunzen
ava, kupli — Auge der Kuppel

B.

Baldahiin, rääst, u — Baldachin
bastion — Bastion, Bastei
biskviitportselan — Biskuitporzellan

boordüür, veeris — Bordüre
büst, rindkuju — Büste

E.

Eend — Vorsprung
eendatud — vorgelagert
eenduma — vorspringen
eeskoda — Vorhalle
ehiin — Echinus, Pfühl
ehisgalerii, kääbusgalerii — Lauf-
gang, Zwerggalerie
ehissammas — Ziersäule
ehisviil — Ziergiebel
ehisvöö — Zierstab
ehitis (asi), ehitus (tegemine) — Bau

ehitusmõõt — Baumass, Werkmass
Ema, kannataja — Schmerzensmutter
ennustus — Verkündigung
epitaaf — Epitaph
esiala — Vordergrund
esinikkujutis — Regensteinstück
etüüd — Studie
etüüd-leht — Studienblatt
evangelistisümbol — Evangelisten-
zeichen

F.

Fajanss — Fayence
 faksiimile — Faksimile
 fassaad, esikülg — Fassade
 fiaal — Fiale

figuurvõlv — figuriertes Gewölbe
 foonportselan — Fondporzellan
 freskomaal, fresk — Freskomalerei,
 Fresko

G.

Gariit — Pfefferbüchse, Garita
 gemm, nikerkivi — Gemme

glasuur, varp — Glasur
 graveerija — Graveur

H.

Haakrist — Hakenkreuz
 hajamuster — Streumuster
 halistus, Kristuse; taganutmine —
 Beweinung Christi
 haljas — blank
 hammassimss — Zahnschnittgesims
 harikivi — Firstziegel
 haritorn — Dachreiter
 harulühter — Armleuchter

heitevari — Schlagschatten
 helend — Lichter
 heletama — aufhören, auflichten
 helmisvõõt — Perlstab
 hiinus, hiinapärasus — Chinoiserie
 hoburaudkaar — Hufeisenbogen
 hõbepliats — Silberstift
 hõresambune — fernsäulig
 härjasilm — Ochsenauge

I.

Iuhari — Dachkamm
 immekoda — Korenhalle
 intarsia, puumosaiik — Intarsia

irdemenetlus — Aussprengverfahren
 irdskulptuur — Freiskulptur

J.

Jamand — Fuge
 jamanduma — sich fügen
 joonestaja — Reisser
 joonetamismaneer — Linienmanier
 joonevool — Linienfluss

joonis — Riss, Aufriss
 joonperspektiiv — Linearperspektive
 joonuurend — Linienstich
 juurdeehitis, -tus — Anbau
 jõudejalg — Spielbein

K.

Kaar — Bogen
 kaarepale — Bogenstirn
 kaarepalestik — Bogenlaibung
 kaareselg — Extrados, Bogenrücken
 kaareväli — Bogenfeld
 kaaririis — Bogenfries
 kaaristu — Laube
 kaaristukäik — Laubengang
 kaarkäik — Bogengang
 kaaskarikas — Humpen
 kabel — Kapelle

kabelirake — Kapellenjoch
 kabelitepärg — Kapellenkranz
 kabellõöv — Kapellenschiff
 kaevmaja — Brunnenhaus
 kahelisklaas — Überfangglas
 kahhel, kahvel — Kachel
 kaidis — Stilleben
 kaitserõivastus — Rüstung
 kaksiklaid, diptühon — Diptychon
 kaksisaken — Doppelfenster
 kaksiskabel — Doppelkapelle

- kaksiskirik** — Doppelkirche
kaksiskoor — Doppelchor
kaksiskuupkapiteel — Doppelwürfelkapitell
kaksisrist — Doppelkreuz
kalapõis — Fischblase
kaldmüür — geböschte Mauer
kaldrenn — Sturzrinne
kampaniil — Campanile
kandealtar — Tragaltar
kannatusesemed — Passionswerkzeuge
kannatusgrupp, kannatlased — Leidensgruppe
kanneleerima — kannelieren
kannelüür — Kannelüre
kantkivik — Quaderwerk
kapiitlisaal — Kapitelsaal
karestama — aufrauhern
karikkapiteel — Kelchkapitell
karniis — Karnies
kartuš, ehisraam — Kartusche
karüaüid — Karyatide
kateilustus — Drücker
katemüür — Mantelmauer
kateplaat, abakus — Deckplatte, Abakus
katevärv — Deckfarbe
katmine (värviga) — Austuschen
katusehari — Dachfirst
katusekandmik — Dachstuhl
katuserenn — Dachrinne
katuserihv — Dachkehle
katusetellis — Dachziegel
kavatis — Anlage
keder — Drehscheibe
keerdsammas — gewundene Säule
keerdtrepp — Wendeltreppe
keerund — Schnörkel
kelbastama — abwalmen
kellakandmik — Glockenstuhl
kellkapiteel — Glockenkapitell
keil-liist — Glockenleiste
kelpkatu — Walmdach
kempkaar — gestelzter, überhöhter Bogen
kerafriis — Kugelfries
kergenduskaar — Entlastungsbogen
keskkavatis — Zentralanlage
kesklõöv — Mittelschiff
keskpiit — Mittelpfeiler
keskusehitis — Zentralbau
ketasornament — Scheibenornament
kiird — Scheitel
kiirdpunkt — Scheitelpunkt
kiitsiline — gerieft
kiitsistamine; kiitsistis — Riefelung
kiiver — Helm
kiivritipp — Helmspitze
kildkivi — Bruchstein
kildkivimüür — Bruchsteinmauer
kilpkaar — Schildbogen
kimppiit — Bündelpfeiler
kirikukast — Kirchenkasten
kirjamaaliija — Briefmaler
kirjastusmärk — Signet
kivilõikekunst — Steinschneidekunst, Glyptik
kiviriistad — Steinzeug
kivisau — Steingut
kivitäksur — Steinmetz
klaassulatis, email — Glasfluss, Email
klausuur — Klausur
kodakirik — Hallenkirche
kohris, kohrustöö — getriebene Arbeit
kohrutama — treiben
kohus, viimsepäeva- — Jüngstes Gericht
koljastatud — unterschritten
kolmainsus — Dreieinigkeits
kolmelööviline — dreischiffig
kolmikaken — dreifaltiges Fenster
kolmikharu — Dreizack
kolmikiste — Dreisitz
kolmikkaar — Dreibogen
kolmiklaid, triptühon — Triptychon
kolmikleht — Dreiblatt
kolmiklook — Dreischenkel
kolmiknibu — Dreinase
kolmneljandik-sammas — Dreiviertelsäule
kolmsiirus — Dreipass
komposiitsammas — Kompositsäule
konh, i — Konche
konsool — Konsole
kontuurreljeef — umrissenes Relief
koor — Chor
koorilõpmik — Chorschluss
kooritoolistik — Chorstühle, Chorgestühl
koorivõrend — Chorschranke
koori-ümbriskäik — Chorumgang
koorutama — verschalen
koorutis — Verschalung
korvkaar — Korbbogen
korvkapiteel — Korbkapitell
kraater — Krater
krabi — Krabbe
Kristus, kannatav — Schmerzensmann
kroonlühter — Kronleuchter
krüpt — Krypta
kuivnõeljoonis — Trockenstiftzeichnung

kuju, ebajumala- — Götzenbild
 kuju, imetegev — Gnadenbild
 kujukapiteel — Bilderkapitell
 kujundinõidus — Bildzauber
 kulgkaunistus — laufende Verzierung
 kumerus — Busen, Busung
 kumervõõt — Rundstab
 kummardamine, tarkade — Anbetung
 der Weisen
 kunstikamber — Kunstkammer
 kunstkäsitöö — Kunstgewerbe
 kunstnik-graveerija — Maler-Stecher
 kunstnikutrükis — Künstlerabdruck
 kunsttrükk — Kunstdruck
 kuupkapiteel — Würfelkapitell
 kõla-ava — Schalloch
 kõlaräästas — Schalldeckel
 kõrgkoor — Oberchor
 kõrgreljeef — Hochrelief
 kõrgtrükk — Hochdruck

kõrvalpilt — Seitenpfeiler
 kõrvalpost — junger Pfosten
 kõvaportselan — Hartporzellan
 kõõbekunst — Schabkunst
 kõõbima — schaben
 kõõvits — Schaber
 kargsulatis, kargemail — Zellen-
 schmelz
 käsijoonistis — Handzeichnung
 käsipuustik — Geländer
 käärkamber — Sakristei
 kõisehis — Schiffstauverzierung
 kõõkkujutis — Küchenstück
 külastus, Maarja — Heimsuchung
 Mariä
 külgkivi — Läufer
 külglõõv — Seitenschiff
 külisrõhk — Seitenschub
 küllasvärv — gesättigte Farbe
 küllusesarv — Füllhorn

L.

Laveerima, loovima — lavieren
 laikülg — Breitseite
 lamekaar — Flachbogen
 lamekuju — Flachbild
 lamelagi — Flachdecke
 lametrükk — Flachdruck
 laskepilu — Schiessscharte
 latern — Laterne
 leekestiil — Flammenstil
 leepkatus — Adlerdach
 leep teravkaar — gedrückter Spitzbogen
 lehisornament — Laubwerk
 lehistu — Blattwerk
 lehtmotiiv, -muster — Blattmuster
 lehtrida — Blattrihe
 lehtvõõt — Blätterstab
 lehvikvõlv — Fächergewölbe
 lembaed — Liebesgarten
 liide, liitme — Verband
 liidis, liitmisaine — Bindemittel
 liigendama — gliedern
 liigendus — Gliederung
 liitsulatis — Legierung
 lisandik — Beiwerk

liseen — Lisene
 loodimine — Ablotung
 looduselähine — naturnah
 loodusevõõras — naturfern
 loomanõidus — Tierzauber
 loomkujutis — Tierstück
 lukarn — Lukarne
 luukamber — Beinhaus
 luuportselan, inglise portselan — Kno-
 chenporzellan
 lõpp, kolme apsiidiga — Dreiabsiden-
 schluss
 lõunalõõv — Südschiff
 läbi joonestama — pausen
 läbisurumenetus, läbisurvang — Durch-
 druckverfahren
 lähissambune — nahsäulig
 läng, langus — Böschung
 längutatud — abgebösch
 lävenõidus — Türzauber
 lävis, akna — Fensterlicht
 lõõv — Schiff
 lühendus — Verkürzung

M.

Maal, enkaustiline; vahamaal — en-
 kaustische Malerei
 maalemail — Maleremail
 maalipõhik — Malgrund

maaliraamat — Malerbuch
 maalkiri, kirjamaalimine — Briefmalerei
 madalreljeef — Flachrelief
 majoolika — Majolika

malelaudmuster — Schachbrettmuster
 manerist — Manierist
 matriits — Matrize
 mauruut — Butzenscheibe
 meistristu — Bauhütte
 merelukutis — Marinestück
 missakarikas — Messkelch
 missariistad — Messgerät
 missarüü — Messgewand
 mitmevärvisus — Polychromie
 monstrants — Monstranz
 mošee — Moschee
 muistised — Altertümer

munavööt — Eierstab
 murdvüil, u — gebrochener Giebel
 mustsulatis — Schwarzlot
 muutulid, tilkplaat — Dielenköpfe,
 Tropfenplatte, Mutuli
 möhk — Ausbuchtung
 mõigas — Wulst
 mõõtkava — Massstab
 märgis — Beschauezeichen
 müüriliide — Mauerverband
 müüripind — Mauerfläche
 müüristik — Mauerwerk

N.

naastud, katenaastud — Besatzplättchen
 nahkmosaiik — Ledermosaik
 nelik'eht — Vierblatt
 nelisiirus — Vierpass
 nelitis — Vierung
 nibu — Nase
 nikerdis — Schnitzwerk
 niš, orb — Nische
 nivend — Einknickung
 nivendatud — geknickt
 nivendpüramiid — Knickpyramide
 nivendviil — Knickgiebel

nurgaleht — Eckblatt
 nurgis — Eckstück
 nurkama — abecken
 nurkvõlv — Ecktrompe
 nõelastu — Nadelbüschel
 nõetama — anrussen
 nõgureljeef — Hohlrelief
 nõjajalg — Standbein
 nõriliist — Rinnleiste
 nõrkrõle — Verglühbrand
 nõsu — Riese

O.

oksastik — Astwerk
 olund — Genre
 olundimaal — Genremalerei
 orbvõlv — Winkeltrompe
 oreliväär — Orgelbühne
 orienteerumine — Orientierung
 originaalveerik — Originalrand

orvand, i — Muschel
 orvandstiil — Muschelstil
 orvandvõlv — Muschelgewölbe
 orvastik — Muschelwerk
 otskivi — Binder
 oterdama — einfassen
 otter, otra — Fassung, Einfassung

P.

Paarik — Gegenstück
 paaristatud — gekuppelt
 paasik — Fliese
 paberimärgis — Wasserzeichen
 paelpalmik — Bandgeflecht
 paelornamentika — Bandornamentik
 pagujoon — Fluchtlinie
 paisutis — Entasis
 palestik — Laibung
 palet, värvilaud — Palette
 paleti-, värvilabik — Palettenmesser
 palgipäis — Balkenkopf

palmik — Geflecht
 palmikstiil — Zopfstil
 palmkapiteel — Palmenkapitell
 palveväär — Betchor
 panustama — einlegen
 panustöö — eingelegte Arbeit
 past, i — Paste
 peegelvõlv — Spiegelgewölbe
 pehmeportselan — Frittenporzellan
 peitsima, lõigutama — beizen
 petik — Blende
 petikkaar — Blendbogen

petikkaarestik — Blendarkaden
 petikkuppel — Scheinkuppel
 petikuks — Scheintür
 pettarhitektuur — fingierte Architektur
 pidupäevakülg — Festtagsseite
 piginukk, i — Pechnase
 pihitool — Beichtstuhl
 piidassein — Pfeilerwand
 piidastik — Pfeilerwerk
 piimklaas — Milchglas
 piit — Pfeiler
 pikihoone — Langhaus
 pikilõik — Längenschnitt
 pikilõöv — Langschiff
 pikivööde — Längengurt
 pikkehiis — Langbau
 piltkäsikiri — Bilderhandschrift
 pilu — Schlitz
 pinksocket — Banksockel
 pinnakunst — Flächenkunst
 pirnvööt — Birnstab
 pistmaneer — Punktiermanier
 pjedestaal — Piedestal
 plaat — Platte
 plint — Plinthe
 plonn, toorestellis — Rohziegel
 poolkivi-kihitis — Halbstein-Schichtung
 poolkord, mezzanino — Mezzanin
 poolkuppel — Halbkuppel
 poolsammas — Halbsäule
 portaal — Portal
 portaal-eeskoda — Portalvorhalle
 portselanimärk — Porzellanmarke
 post — Pfosten
 pottsepis — Töpferei
 profileering — Profilierung
 profileeritud — profiliert
 proovtrükk — Probedruck

puhastama — putzen
 puhasvärv — ungebrochene Farbe
 pultkatus — Pultdach
 pungis — Knauf
 pungkapiteel — Knospenkapitell
 putt — Putte
 puulõik (asi); puulõige (tegevus) —
 Holzschnitt
 puulõikraamat — Blockbuch
 põhijoonis — Grundriss
 põhjalõöv — Nordschiff
 põhjutama — grundieren
 põimik — Geriemsel
 põvikujutis — Kniestück
 põrand, pulgatud — Dübeldiele
 põrgastikmaja — Fachwerkhaus
 põrmukast — Aschenkiste
 päskivi — Schlussstein
 pärgsimss — Kranzgesims
 pärlitäpits — Perlpunzen
 pääaltar — Hochaltar
 pääingel — Erzengel
 päälendama — aufsetzen
 päälis — Sturz
 päalistis — Beschlag, Applike
 päalmik — Aufsatz
 päälõöv — Hauptschiff
 pääpost — alter Pfosten
 päätorn — Beffroi, Bergfried
 põõning — Dachboden
 pöörd-tiibaltar — Wandelaltar
 pühapilt — Kultusbild
 pühaveenõu — Weihkessel
 pühaveepintsel — Weihwedel
 pü'loon — Pylon
 püstjemand — Stossfuge
 püstkuju — Bildsäule
 püstpalkkirik — Stabkirche

R.

Raamik — Rahmenwerk
 raamistik — Masswerk
 raidkivi — Hausteine
 rakenduskunst — angewandte Kunst
 raudrõivastus — Harnisch
 reastis — Reihung
 reljeef — Relief
 reljeef, avane — durchbrochenes Relief
 reljeef-ilustus, -ehe — Reliefzierat
 renn — Rinne
 ridama — reihen
 rihv — Kehle
 rihvama — abkehlen

rihvliist — Kehlleiste
 riideläbisurumenetus, riideläbisur-
 vang — Stoffdruckverfahren
 riipima — ritzen
 riipjoonis — Ritzzeichnung
 riisk, -sa — Zugstangen
 riivvalgus — Streiflicht
 ringmüür — Ringmauer
 rinnatis — Brüstung
 rinnatisväli — Brüstungsfeld
 rinnukujutis — Brustbild
 ripp-kuppel — Hängkuppel
 ripp-päis — Abhängling

ristharu — Kreuzarm
ristihoone — Querhaus
ristikkaar — Kleeblattbogen
ristikäik — Kreuzgang
ristluskaar — Kreuzungsbogen
ristilöömine, ristilöödud Kristus — Kreuzigung
ristilööv — Querschiff
ristimiskivi — Taufstein
ristimisvaagen — Taufbecken
ristirõht — Querarm
ristivööde — Quergurt
ristkatus — Quedach
ristkirik — Kreuzkirche
ristillik — Kreuzblume
ristviilkatus — Kreuzdach, Kreuzgiebeldach
ristviirutis — Kreuz- und Gegenschraffierung
ristvõlv — Kreuzgewölbe
roie, roide — Rippe
rood — Grat

roodkaar — Eselsrückenbogen
roosaken — Fensterrose
roov — Fette, Pfette
rummis — Trommel
rosett — Rosette
rustika — Rustika, Bossagequader
ruumiareng — Raumentwicklung
ruumikunst — Raumkunst
ruumimõju — Raumwirkung
ruumisügavus — Raumtiefe
ruun — Rune
ruutfriis — Rautenfries
ruutpalmik — Rautengeflecht
ruutvõlv — Rautengewölbe
rõhtjamand — Lagerfuge
rõhtpalkehitis — Blockbau
rõhtpalkmaja — Blockhaus
rõhtvarvistik — Sprossenwerk
rõngrüü — Kettenpanzerhemd
rübikatus — Satteldach
rüüstiil — Gewandstil

S.

Saehammaskaunistis — Sägenzahnverzierung
sakendus, sakmestik — Crenelierung, Zinnen
sakkfriis — Stromschicht
sakkstiil — Zackenstil
sakramendiorb — Sakramentshäuschen
sambakael — Säulenhals
sambakeder — Säulenknäuf
sambalaad, -stiil — Säulenordnung
sambarummis — Säulentrommel
sambavahe — Säulenweite (Interkolumnium)
sammas — Säule
sammaspiitbasiilika — Säulenpfeilerbasilika
sammastejärjestus — Säulenstellung
sarikad — Sparren
sarikkond — Sparrenwerk
savitäide — Lehmdichtung
seadusteel — Gesetzstele
segmentkaar — Stichbogen
seinakatestus — Wandverkleidung
seisupult — Analo, Standpult
servis, e — Fase
servistama — abfasen
servistus — Faserung
siil, u — Kappe
siirus — Pass

siirusvorm — Passform
siksakfriis — Zickzackfries
silinderfriis — Rollenfries
silinderpitsat — Siegelzylinder
silindervõlv — Tonnengewölbe
sillapäis, e — Brückenkopf
sindlid — Schindeln
sirg, siru — Leib
sisekraav (lossi juures) — Abschnittgraben
sokkel — Sockel
soomusmuster — Schuppenmuster
soomusrüü — Panzer
sova — Rost
spiraal, keerits — Spirale
stalaktiitvõlv, purikvõlv — Stalaktitengewölbe
stülobaat — Säulenstuhl, Stylobat
surilina, suripalakas — Leichentuch
surnuaed, kalmistu, kirikuaed — Kirchhof
sõlg — Fibel
sõlmsammas — Knotensäule
sõmer — Korn
sõmerdama — granulieren
sõnalint — Bandrolle, Spruchband
sõõrkoda — Ringhalle
särapärg — Nimbus
sõõvitama — ätzen
sõõviti, sõõvitusvesi — Ätzwasser

söövituspind, -ala — Ätzgrund
 söövitustrükk -- Ätzdruck
 süvareljeef — versenktes Relief

süvarihv — Hohlkehle
 süvasiil — Stichkappe
 süvatrükk — Tiefdruck

T.

Taand -- Rücklage, Rücksprung
 taasehitis — Neubau
 taasuurendus, taasuurendama — auf-
 stechen
 taga-ala — Hintergrund
 tagakoda — Hinterhalle
 tahveldis — Getäfel
 tahvelmaal, tahvelmaalikunst — Tafel-
 malerei
 taimsammas — Pflanzensäule
 talastik — Gebälk
 talum — Kämpfer
 talumjoo — Kämpferlinie
 talumpäälmik — Kämpferaufsatz
 tangisfriis — Zangenfries
 tanund — Haube
 tapp, i — Zapfen
 tappi panema — einzapfen
 tegulaad — Mache
 tehnik, krüselefantiin-, elevandiluu-
 tehnika — chryselephantine Technik
 tekstiilkunst — Textilkunst
 telg — Achse
 teljekalle — Achsenneigung
 telkkatus — Zeltdach
 telling — Baugerüst
 teravkaar — Spitzbogen
 teravkaar, järsk — überhöhter Spitz-
 bogen
 tihesambune — engsäulig
 toend — Widerlager
 toestik — Strebewerk
 toevaheldus — Stützenwechsel
 toomkirik — Dom
 toonitäpits — Tonpunzen
 tornikiiver — Turmhelm

torso — Torso
 triglüf — Triglyph
 triumfkaar — Triumphbogen
 triumfrist — Triumphkreuz
 tsella — Cella
 tsiseleerima — ziselieren
 tsistern — Zisterne
 tugi — Stütze
 tugikaar — Stützbogen, Strebebogen
 tugim — Staffelei
 tugim-maal — Staffeleibild
 tugimüür — Stützmauer
 tugipiit — Strebepfeiler
 tulband — Docke, Dogge, Baluster
 tulbandik — Balustrade
 tumenemine — Nachdunkeln
 tupe-otsik — Ortband
 turbkäik — Wehrgang
 turp, ba — Dienst
 tuumik — Kern
 tuumsammas — Muttersäule
 tõstesild — Zugbrücke
 tähtvõlv — Sterngewölbe
 täidendkuju — Füllfigur
 täidendmüür — Füllwerk
 täidis — Füllung
 täispõle — Garbrand
 täis-, kõrgerenessanss — Hochrenais-
 sance
 täissammas — Vollsäule
 täkkimine, täke — Auskerbung
 täkklöige — Kerbschnitt
 täksurimärgis — Steinmetzzeichen
 täpistama — punzen
 täpits — Punzen
 täppmaneer — Schrotmanier
 tüvesevõru — Schaftring

U.

Uksekoputi — Türklopper
 ulend — Ausladung
 ulg -- Vorkragung
 ulgkivi — Kragstein
 ulgkord -- Ausschuss
 ulgmik — Auslucht
 ulgplaat — Hängeplatte
 urn — Urne

uuk, ga; ärkel — Erker
 uuktuba — Dacherker
 uurend — Stich
 uurendama — stechen
 uurits — Grabstichel
 uurmesulatis, uurme-email — Gruben-
 schmelz

V

- Vaapvärv — Schmelzfarbe
 vaat, vaadu — Ansicht
 vaatenuk — Sehwinkel
 vabatugi — Freistütze
 vabaõhumaal, ulgõhumaal, plenäär —
 Freilicht-, Hellmalerei, Pleinair
 vahekaar — Scheidebogen
 vahemüür — Scheidemauer
 vahevõra — Lettner
 vaksus — Spannweite
 valatis — Guss
 valatismüür — Gussmauer
 valgmik — Lichtgaden
 valguse- ja toonimaal — Licht- und
 Tonmalerei
 valgustrükk — Lichtdruck
 valgus-vari — Helldunkel
 vanik — Blumengehänge
 varijoonis, siluett — Schattenriss, Sil-
 houette
 varjundus, varjundamine — Abstufung
 varp, bi; krohv — Bewurf
 varpima, krohvima — bewerfen
 varvistik — Stabwerk
 vasesepp — Rotschmied
 vasevalaja — Rotgiesser
 vaskuurend — Kupferstich
 veeheidis — Wasserschlag
 veesülit — Wasserspeier
 viielõviline — fünfschiffig
 viil — Giebel
 viilkaar — Giebelbogen
 viilväli — Giebelfeld
 viirutis, viirutus — Schraffierung
 vikkel — Zwickel
 vikkelvõlv — Zwickelgewölbe
 vimperg, ehisviil — Wimperg
 viretama — radieren
 viretis, ofort — Radierung
 viretusnõel — Radiernadel
 voldistik — Draperie
 voltkapiteel — Faltenkapitell
 voluut, rullis — Volute
 voodirääst, u — Bettdach, Betthimmel
 voolima, vahast; bosseerima — bos-
 sieren
 vormilõik — Formschnitt
 vormilõikaja — Formschneider
 vormitäpits — Formpunzen
 vormiväljendus, vormikõne — Formen-
 sprache
 võhikualtar — Laienaltar
 võlv — Gewölbe
 võlvialge — Gewölbeansatz
 võlvik — Gewölbejoch
 võlving, võlvumus — Wölbung
 võlvitelling — Lehrgerüst, Lehrbogen
 võlvivõõde, võõdekaar — Gurtbogen
 võlvisiil — Gewölbekappe
 võnksiire — Verkröpfung
 võrgustik — Netzwerk
 võruvõlv — Netzgewölbe
 võrk — Reif
 võruseelik — Reifrock
 võte, ristilt — Abnahme v. Kreuz
 väikekunstid — Kleinkünste
 väikemeister — Kleinmeister
 väikeplastika — Kleinplastik
 välistrepp — Freitreppe
 välisõu, lossi — Zwinger
 välu — das Lichte
 värviastrik, värviskaala — Farbenskala
 värv, varjundatud — gebrochene Farbe
 värvitus — Achromasie, Farblosigkeit
 väänis — Ranke
 väänistu — Rankenwerk
 väär — Empore
 võõdesimss — Gurtgesims
 võõtmüüristik — Bahnenmauerwerk

Õ.

- Õhtusõöm — Abendmahl
 õhutellis — Luftziegel
 õmblus — Naht

- õöstellis — Hohlziegel
 õõsvalatis — Hohl-guss
 õõsvorm — Hohlform

Ä.

- Äkklõpp — Totlaufen

Ü.

Ülaehitis — Oberbau	ümmaraken — Rundfenster
ülalävi — Oberschwelle	ümmardama — abrunden
ülapäälis — Bekrönung	ümmarehitis, ümmarhoone — Rundbau
ülasiire — Ablauf der Säule	ümmarpiit — Rundpfeiler
ülavalgus, üla-aknad — Oberlicht	ümmarplastika — Rundplastik
üleminekustiil — Übergangstil	ümmartempel — Rundtempel
üle vooderdama — überkleiden	ümmarviil — Rundgiebel

Hind 50 mk.